

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 16 mars 1922 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion angående det nuvarande tvåkammerssystemets avlösning av en mera ändamålsenlig folkrepresentation.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 106, hemställer herr *Lindhagen*,

»att riksdagen ville anhålla, att regeringen måtte:

1) efter övervägande förelägga riksdagen förslag till det nuvarande ändamålslösa tvåkammerssystemets avlösning av en mera ändamålsenlig folkrepresentation;

2) vid detta övervägande såsom den för närvarande ändamålsenligaste utvägen särskilt beakta en lösning, som borttager första kammaren och bibehåller andra kammaren såsom ensam folkrepresentation dock utan bostadsband.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Konstitutionsutskottet, som senast vid 1917, 1919 och 1920 års riksdagar avstyrkt förslag om införande av enkammersystem, har ej funnit skäl att ändra denna sin ståndpunkt och får alltså hemställa,

Utskottets yttrande.

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 16 mars 1922.

På konstitutionsutskottets vägnar:

SAM. CLASON.

Närvarande: Herrar Clason, Engberg, Thulin, Reuterskiöld, G. W. Hansson, von Geijer, Stendahl, Larsén, Almkvist, A. W. Johansson,*) E. B. Andersson, Sävström,*) Vännerström, Nilsson i Antnäs, Borg,*) K. A. Westman, Bäckström, Persson i Fritorp, Carlström i Helgagård*) och Gustafson i Kasenberg.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herr *Reuterskiöld*, som ansett utskottets motivering böra erhålla följande lydelse:

»Utskottet kan icke dela motionärens uppfattning, att det nuvarande tvåkammerssystemet är ändamålslost, även om utskottet medger, att en viss fara förefinnes för dess småningom skeende övergång i ett faktiskt enkammersystem. Utskottet är tvärtom övertygat, att just denna fara snart nog måste framkalla ett allvarligt övervägande, på vad sätt en utveckling må göras av det nuvarande tvåkammerssystemet, som bygger på principen om en real skillnad mellan de båda kamrarna, d. v. s. på grundsatsen, att dessa skola vara till sin art olika och icke allenast två skilda personförsamlingar med i huvudsak lika sammansättning och ursprung.

Emellertid anser utskottet tiden ännu icke vara inne för vidtagande av nödiga åtgärder i antydd riktning, utan finner, att frågan torde böra vila, tills mindre påfrestande tider i ekonomiskt och politiskt hänseende kunna komma, även om utskottet erkänner, att en allsidig utredning av förstakammarproblemet skulle kunna när som helst påbörjas, såvida det blott funnes någon utsikt, att man inom de skilda partierna verkligen ville på allvar upptaga den hittills alltid undanskjutna frågan om representationsskicket, som icke får sammanblandas med den vid 1921 års riksdag avgjorda rösträttsfrågan. Utskottet betvivlar dock, att för närvarande detta är fallet, och vill därför inskränka sig till det uttalande, att en reform av första kammaren efter utskottets tanke icke bör gå i riktning mot vare sig dess formella avskaffande eller dess successiva förvandling till allt större likhet med andra kammaren, utan i stället inriktas på *dels* en följdriktig utvidgning av dess nuvarande elektorskårer, i viss analogi med vad för franska senaten gäller, till elektorsförsamlingar, bestående av såväl landstingsmän och vissa stadselektorer som dessutom t. ex. två ombud för varje kommun inom valkretsen liksom två ombud för en var av olika korporationer därinom, sådana som handelskamrar, hushållningssällskap o. s. v., *dels* en omreglering av valbarhetsvillkoren, varigenom innehav av fastighet eller viss familjeställning eller viss styrkt erfarenhet i allmänna värv eller viss bildning o. s. v., allt i förening med viss ålder, men utan penningcensus, bleve valbarhetsgrunder, som kunde i lag närmare utformas.

Med denna uppfattning av förstakammarproblemet är det klart, att utskottet icke kan tillstyrka motionen, vars bifallande skulle innebära

borttagande av en efter utskottets mening värdefull garanti mot den hastiga godtycklighet och ensidiga maktfullkomlighet, som ett enkammar-system alltför lätt främjar, men som t. o. m. genom ett rent formellt tvåkammerssystem, vilket ej behöver betyda mer än en tudelning av den beslutande representationen, åtminstone i någon mån kan motverkas.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.»

2) av herr *Vennerström*.
